CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Rodzaj dokumentu:	**Zasady oceniania rozwiązań zadań**
Egzamin:	**Egzamin maturalny**
Przedmiot:	**Wiedza o społeczeństwie**
Poziom:	**Poziom rozszerzony**
Forma/Formy arkusza:	MWOP-R0-100, MWOP-R0-200.
Termin egzaminu:	7 czerwca 2024 r.
Data publikacji dokumentu:	28 czerwca 2024 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024[1]	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 1) Zdający wyjaśnia i analizuje prawidłowości życia społecznego oraz wybrane współczesne procesy społeczne. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów […] popularnonaukowych oraz interpretacji innych źródeł (np. wykresy […]) […].	(ZP) I. Człowiek i społeczeństwo. 2) Zdający charakteryzuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – współczesne typy rodziny […]. (SP) II. Rodzina. 1) Zdający charakteryzuje rodzinę jako grupę społeczną; przedstawia rolę rodziców […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Typ 1.: Model partnerski z definicji zakłada równość obowiązków. Model tradycyjny i model odwrócony można potraktować jako zakładające symetrię – jedno z małżonków pracuje zawodowo, drugie pracuje niezarobkowo: prowadzi dom i wychowuje dzieci.
Typ 2.: Jedynie model mieszany zakłada z definicji, że nie ma symetrii, jako że jedno z małżonków jest silniej obciążone obowiązkami niż drugie – oboje pracują zawodowo, a tylko jedno zajmuje się domem i wychowaniem dzieci.

Zadanie 1.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością […] interpretacji innych źródeł (np. wykresy […]) […].	(ZP) II. Społeczeństwo obywatelskie. 9) Zdający interpretuje wyniki badań opinii publicznej […].

[1] Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. poz. 1246).

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
1. P
2. P

Zadanie 2.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 1) Zdający wyjaśnia prawidłowości życia społeczno-kulturowego […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego […].	(ZR) II. Różnorodność kulturowa. 1) Zdający charakteryzuje społeczeństwa […] nomadyczne […].

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Społeczeństwo przedstawione w tekście charakteryzuje się koczowniczym trybem życia – ludzie przemieszczają się w związku z hodowlą zwierząt, co jest typowe dla społeczeństw nomadycznych.

Zadanie 2.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 1) Zdający wyjaśnia prawidłowości życia społeczno-kulturowego […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego […].	(ZR) II. Różnorodność kulturowa. 1) Zdający charakteryzuje społeczeństwa […] nomadyczne […]; charakteryzuje wybraną współczesną społeczność tego typu. (ZR) IV. Aspekty etniczne życia społecznego. 9) Zdający przedstawia specyfikę społeczno-kulturową wybranych rdzennych grup autochtonicznych […].

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

eduarkusze.pl

Przykładowa odpowiedź
Kwestia pamięci społecznej –
Utrzymuje się legenda, że tuareskie rody zjednoczyła kobieta.
Kwestia stosunków społecznych –
Typ 1.: Kobiety mają bardzo wysoki status społeczny.
Typ 2.: To mężczyźni zasłaniają twarz, a nie – jak w typowym tradycyjnym społeczeństwie muzułmańskim – kobiety.

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 1) Zdający wyjaśnia prawidłowości życia społeczno-kulturowego […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego […].	(ZR) I. Człowiek w społeczeństwie. 2) Zdający charakteryzuje na przykładach różne rodzaje norm społecznych (w tym ich genezę), wyjaśnia […] skutki łamania tych norm.

Zadanie 3.1. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne wyjaśnienie dwóch różnic.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Typ 1.: Obyczaje są normami lub regułami wyznaczanymi przez grupę, a zwyczaje wywodzą się z indywidualnych nawyków.
Typ 2.: Obyczaj obowiązuje w grupie społecznej, a zwyczaj może mieć także charakter indywidualny.
Typ 3.: Naruszenie obyczaju może podlegać sankcjom społecznym, podczas gdy osobie naruszającej zwyczaj nie grożą konsekwencje.

Zadanie 3.2. (0–1)

Zasady oceniania
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
Typ 1.: prawne
Typ 2.: moralne / etyczne
Typ 3.: religijne

eduarkusze.pl

Zadanie 4.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 1) Zdający wyjaśnia […] procesy społeczne […] we współczesnym świecie. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów […] popularnonaukowych oraz interpretacji innych źródeł (np. wykresy […]) […].	(ZR) III. Struktura społeczna i problemy społeczne. 1) Zdający […] wyjaśnia uwarunkowania pionowej […] ruchliwości społecznej. 3) Zdający przedstawia strukturę warstwową współczesnego społeczeństwa polskiego. 5) Zdający porównuje skalę nierówności społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Tak.
Uzasadnienie – Do 10% najlepiej zarabiających trafiało w 2001 r. 35% dochodów, a w 2015 – 40%, a 50% najsłabiej zarabiających zmniejszyło swój udział w dochodzie (o ok. 2 punkty procentowe).

Zadanie 4.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 1) Zdający wyjaśnia […] procesy społeczne […] we współczesnym świecie. 4) Zdający wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe w życiu społeczno-politycznym. (ZR) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 3) Zdający analizuje i wyjaśnia złożone problemy społeczne, polityczne […].	(ZR) III. Struktura społeczna i problemy społeczne. 1) Zdający […] wyjaśnia uwarunkowania pionowej […] ruchliwości społecznej. 2) Zdający analizuje sposoby adaptacji klas społecznych do zmiany społeczno-gospodarczej w Rzeczypospolitej Polskiej; wskazuje na przyczyny degradacji i awansu społecznego przedstawicieli tych klas społecznych.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

eduarkusze.pl

Przykładowa odpowiedź
Wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej wraz z restrukturyzacją gospodarki stworzyło podstawy zarówno do szybszego bogacenia się (np. prywatny biznes, uwłaszczenie nomenklatury), jak i szybszej pauperyzacji (np. w wyniku bezrobocia) różnych grup społecznych, co pogłębiło rozwarstwienie dochodów.

Zadanie 5.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społecznego, w tym politycznego. (ZP) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 4) Zdający rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka.	(ZR) V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja. 8) Zdający przedstawia założenia […] nazizmu […]. (ZP) IV. Prawa człowieka i ich ochrona. 6) Zdający […] przedstawia problem łamania praw człowieka w wybranym państwie niedemokratycznym. (SP) VIII. Wspólnoty narodowe/etniczne i ojczyzna. 5) Zdający […] rozpoznaje przejawy […] antysemityzmu […].

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Jedna z sióstr Alice Urbach została zamordowana w łódzkim getcie stworzonym przez Niemców w okresie II wojny światowej, a dwie – w niemieckim nazistowskim obozie zagłady w Treblince.

Zadanie 5.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych […].	(ZR) I. Człowiek w społeczeństwie. 2) Zdający charakteryzuje na przykładach różne rodzaje norm społecznych (w tym ich genezę), wyjaśnia […] skutki łamania tych norm.

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
– Po II wojnie światowej dalej sprzedawano książkę kucharską autorstwa Alice Urbach jako książkę autorstwa działacza nazistowskiego.
– W 1974 roku Alice Urbach pisała do wydawnictwa w sprawie przywłaszczenia jej książki, a wydawnictwo stwierdziło, że „spłonęły archiwa i nie ma dowodu, kto jest autorem” (a przecież pozycja z Alice Urbach jako autorką była w latach 30. XX w. rozchwytywana i dodrukowywana).

Zadanie 6.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 1) Zdający wyjaśnia prawidłowości życia społeczno-kulturowego oraz procesy społeczne […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego i politycznego, krytycznie je analizuje, samodzielnie wyciąga wnioski […].	(ZR) I. Człowiek w społeczeństwie. 1) Zdający […] przedstawia uwarunkowania procesu kształtowania i zmiany postaw. 2) Zdający […] wyjaśnia mechanizm kontroli społecznej […]. (ZP) I. Człowiek i społeczeństwo. 5) Zdający wyjaśnia charakter procesu socjalizacji; podaje przykłady wpływu społecznego w różnych dziedzinach życia; analizuje przypadki […] konformizmu […].

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie – Tak.
Uzasadnienie – Internalizacja to najwyższe stadium konformizmu oznaczające przyjęcie norm i uznanie ich za własne. Można to wiązać ze stwierdzeniem, że kultura w dużym stopniu określa sposób postrzegania przez nas realności, nasze obyczaje i reakcje, a cywilizacyjne nawyki dominują nad racjonalnymi wyborami.

eduarkusze.pl

Zadanie 6.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 2) Zdający analizuje różnorodne postawy i zachowania społeczno-polityczne […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych […]. (ZP) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 4) Zdający dostrzega perspektywy różnych uczestników życia publicznego.	(ZR) V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja. 6) Zdający porównuje założenia myśli liberalnej i konserwatywnej. 11) Zdający analizuje kwestię pojmowania równości, wolności i sprawiedliwości w różnych nurtach myśli politycznej.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Typ 1.: Autor niechętnie odnosi się do „emancypacji" określanej jako „fetysz współczesności" – inaczej niż ta doktryna, nie uznaje on, że ludzie mogą dowolnie ukształtować siebie samych i świat.
Typ 2.: Ideologów emancypacji autor określa jako upajających się wizją niszczenia tradycji.
Typ 3.: Autor podkreśla, że to kultura, naród, tradycja wpływają w większym stopniu na człowieka niż jego racjonalność.

Zadanie 7.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia i analizuje funkcjonowanie polskiego systemu prawnego.	(ZR) XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający porównuje ścieżkę legislacyjną wymaganą do zmiany Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tworzenia ustaw […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przyporządkowanie dwóch liter.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

eduarkusze.pl

Poprawna odpowiedź
Rozpoczęcie – C
Zakończenie – D

Zadanie 7.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej.	(ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 4) Zdający przedstawia strukturę […] Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej […]; wymienia kompetencje […] Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Typ 1.: Na grafice podano organ uchwalający jako Zgromadzenie Narodowe, a jego członkami są zarówno posłowie, jak i senatorowie.
Typ 2.: Liczba oddanych głosów (497) nie może dotyczyć wyłącznie posłów, gdyż jest ich 460; dotyczy ona – jak także podano – członków Zgromadzenia Narodowego.

Zadanie 7.3. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wiedza i rozumienie. (ZP) 3) Zdający przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej. (ZR) 4) Zdający wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe w życiu społeczno-politycznym.	(ZR) V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja. 16) Zdający […] rozważa, na ile polska demokratyzacja przełomu lat 80. i 90. XX wieku miała charakter reformy, a na ile – rewolucji.

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Typ 1.: Przepisy pochodzą z konstytucji z 1997 roku, a więc nie mogły zostać zastosowane w procedurze jej uchwalania.
Typ 2.: Referendum z grafiki zostało przeprowadzone na podstawie ustawy (z 1992 r.), która nie przewidywała wymogu frekwencji.

eduarkusze.pl

Zadanie 8.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia różne formy rywalizacji o władzę państwową, jej sprawowania […].	(ZR) VII. Rywalizacja o władzę. 4) Zdający […] przedstawia na przykładach poszczególnych państw systemy partyjne w państwach demokratycznych: dwupartyjny […]. (ZR) VIII. Modele sprawowania władzy. 3) Zdający charakteryzuje systemy polityczne oparte na współpracy legislatywy i egzekutywy – parlamentarno-gabinetowy (na przykładzie Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej) […].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. (Izby) Gmin
2.
Typ 1.: większościowego
Typ 2.: większości względnej
Typ 3.: jednomandatowych okręgów wyborczych (JOW-ów)

Zadanie 8.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia różne formy rywalizacji o władzę państwową, jej sprawowania […]. 4) Zdający wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe w życiu społeczno-politycznym. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia […] politycznego, krytycznie je analizuje, samodzielnie wyciąga wnioski […].	(ZR) VII. Rywalizacja o władzę. 6) Zdający analizuje systemy partyjne w wybranych państwach demokratycznych ([…] Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej […]). 9) Zdający porównuje typy systemów wyborczych i analizuje ich wpływ na systemy partyjne […]. (ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający […] porównuje ordynację proporcjonalną i większościową; analizuje potencjalne wady i zalety każdego z tych systemów wyborczych.

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
2 pkt – poprawne określenie dysproporcji i ich wyjaśnienie (w przypadku obu partii).
1 pkt – poprawne określenie dysproporcji i jej wyjaśnienie (w przypadku jednej partii).
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
UKIP – Widzimy znaczącą niedoreprezentację – w systemie proporcjonalnym partia uzyskałaby około 80 mandatów. W systemie brytyjskim wynik w skali kraju nic nie daje bez zwycięstw w okręgach, a przedstawiciel tej partii wygrał tylko w jednym.
SNP – Widzimy znaczącą nadreprezentację w parlamencie – prawie 100% mandatów więcej niż przy zastosowaniu proporcjonalności. SNP dostało w skali kraju 4,7% głosów, ale wygrało aż w 56 JOW-ach.

Zadanie 9.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej.	(ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający wyjaśnia, jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej […].

Zasady oceniania
1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
B

Zadanie 9.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia i analizuje funkcjonowanie polskiego systemu prawnego.	(ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający wyjaśnia, jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej […]. (ZR) XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. 21) Zdający przedstawia […] środki karne unormowane w […] Kodeksie karnym w Rzeczypospolitej Polskiej.

eduarkusze.pl

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Nie.
Uzasadnienie –
Typ 1.: Odbywanie kary pozbawienia wolności, o ile sąd nie orzekł środka karnego w postaci pozbawienia praw politycznych, nie oznacza wykluczenia z głosowania.
Typ 2.: W Polsce tworzone są komisje wyborcze w więzieniach, a zatem przynajmniej część więźniów nie jest pozbawiona możliwości głosowania.

Zadanie 10.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia różne formy rywalizacji o władzę państwową, jej sprawowania […]. 8) Zdający wykorzystuje swą wiedzę do rozumienia zjawisk społeczno-politycznych […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia […] politycznego, krytycznie je analizuje, samodzielnie wyciąga wnioski […].	(ZR) VIII. Modele sprawowania władzy. 4) Zdający charakteryzuje systemy ze szczególną rolą prezydenta – klasyczny prezydencki (na przykładzie Stanów Zjednoczonych Ameryki) […]. 5) Zdający charakteryzuje systemy polityczne z zachwianym podziałem władzy – […] superprezydencki (na przykładzie Federacji Rosyjskiej) […]. 7) Zdający wyjaśnia mechanizmy wyłaniania rządu i jego odpowiedzialności politycznej na przykładzie […] Federacji Rosyjskiej […].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
1 pkt – poprawne rozstrzygnięcia i sformułowanie jednego poprawnego argumentu albo sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Nie.
Uzasadnienie –
– Na schemacie przedstawiono model separacji władz, tymczasem w systemie rosyjskim występują elementy współzależności organów władzy wykonawczej i ustawodawczej, np. Prezydent Federacji Rosyjskiej może rozwiązać Dumę Państwową (a Duma Państwowa może wyrazić Rządowi Federacji Rosyjskiej wotum nieufności).
– Ze schematu wynika, że prezydent jest centrum dyspozycji politycznej i formalnie nie istnieje kolegialny organ władzy wykonawczej (rząd, gabinet czy Rada Ministrów z premierem na czele). Tymczasem w Rosji egzekutywa jest otwarta (dwuorganowa) – oprócz Prezydenta FR istnieje Rząd FR z Przewodniczącym Rządu FR na czele.

eduarkusze.pl

Zadanie 10.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia różne formy rywalizacji o władzę państwową, jej sprawowania […]. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem […] oraz interpretacji innych źródeł […].	(ZR) VIII. Modele sprawowania władzy. 6) Zdający charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną […]. 8) Zdający charakteryzuje typy relacji między rządem a głową państwa […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przyporządkowanie dwóch artykułów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. 83 / 83.1.a) / 83 ustęp 1.a)
2. 117 / 117.3. / 117 ust. 3

Zadanie 11.1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem […] oraz interpretacji innych źródeł […].	(ZR) VIII. Modele sprawowania władzy. 10) Zdający przedstawia rodzaje stanów nadzwyczajnych w Rzeczypospolitej Polskiej i warunki ich wprowadzania. (ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 5) Zdający […] przedstawia kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: ceremonialno-reprezentacyjne, w stosunku do rządu, parlamentu i władzy sądowniczej, w polityce zagranicznej oraz bezpieczeństwa państwa […]. 9) Zdający przedstawia […] zadania Sądu Najwyższego […]. 10) Zdający przedstawia kompetencje […] Trybunału Konstytucyjnego […].

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
2 pkt – sformułowanie trzech poprawnych argumentów.
1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Typ 1.a: Pkt 1. – wybory do Sejmu RP zarządza obecnie Prezydent RP.
Typ 1.b: Pkt 6. – obecnie to Prezydent RP mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli w innych państwach.
Typ 2.: Pkt 5. – obecnie Prezydent RP może wydać rozporządzenie z mocą ustawy w czasie trwania stanu wojennego na wniosek Rady Ministrów.
Typ 3.: Pkt 3. – nad zgodnością prawa z *Konstytucją RP* czuwa obecnie Trybunał Konstytucyjny.
Typ 4.: Pkt 4. – wykładnię ustaw może ustalić obecnie Sąd Najwyższy (i Trybunał Konstytucyjny).

Zadanie 11.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia różne formy rywalizacji o władzę państwową, jej sprawowania […]. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem […] oraz interpretacji innych źródeł […].	(ZR) VIII. Modele sprawowania władzy. 1) Zdający […] charakteryzuje formę (jednoosobowa lub kolegialna) głowy państwa we współczesnych republikach […]. 5) Zdający charakteryzuje systemy polityczne z zachwianym podziałem władzy – parlamentarno-komitetowy/rządy konwentu (na przykładzie Konfederacji Szwajcarii) […].

Zasady oceniania
2 pkt – poprawne uzupełnienie trzech luk.
1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch luk (A. i B. albo B. i C.).
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
A. kolegialnej
B. Szwajcarii
C. 2

eduarkusze.pl

Zadanie 12.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych […].	(ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 2) Zdający przedstawia specyfikę […] rodzajów referendów lokalnych w Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, jakie warunki muszą zostać spełnione, by referendum się odbyło oraz by […] było ważne […]. (SP) VI. Społeczność lokalna. 3) Zdający wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie […]; przedstawia, jak […] mogą zostać odwołane […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Ponieważ frekwencja nie wyniosła wymaganych 3/5 biorących udział w wyborze burmistrza.

Zadanie 12.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej.	(ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 2) Zdający przedstawia specyfikę […] rodzajów referendów lokalnych w Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, jakie warunki muszą zostać spełnione, by referendum się odbyło […]. (SP) VI. Społeczność lokalna. 3) Zdający wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie […]; przedstawia, jak […] mogą zostać odwołane […].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

– 10% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy
– rada gminy

eduarkusze.pl

Zadanie 12.3. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej.	(ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 8) Zdający przedstawia organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego na poziomie gminy […]. (SP) VI. Społeczność lokalna. 3) Zdający wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. F

Zadanie 13.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia i analizuje funkcjonowanie polskiego systemu prawnego. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem […] innych źródeł […]. (ZP) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 6) Zdający rozpoznaje różne aspekty, także prawne, problemów życia codziennego […].	XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. 16) Zdający porównuje sytuację jednostki wynikającą z różnych form zatrudniania: umowa o pracę, umowy cywilnoprawne […]. (ZP) V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. 7) Zdający […] analizuje kazus z zakresu prawa cywilnego.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

eduarkusze.pl

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie – Nie.
Uzasadnienie –
Typ 1.: Michał nie może skorzystać z prawa do urlopu, ponieważ nie jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę (nie jest pracownikiem w rozumieniu przytoczonych przepisów prawnych).
Typ 2.: Michał nie może skorzystać z prawa do urlopu, ponieważ zarobkuje na podstawie umów cywilnoprawnych.

Zadanie 13.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia i analizuje funkcjonowanie polskiego systemu prawnego. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem […] innych źródeł […]. (ZP) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 6) Zdający rozpoznaje różne aspekty, także prawne, problemów życia codziennego […].	XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. 15) Zdający wyjaśnia instytucje prawne prawa pracy w Rzeczypospolitej Polskiej (umowa o pracę […]; rodzaje urlopów […]). (ZP) V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający […] interpretuje przepisy prawne.

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne podanie roku i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rok – 2022
Uzasadnienie – Zgodnie z art. 155 § 1 pkt. 6 do jego stażu pracy wlicza się czas nauki (8 lat), zatem po przepracowaniu jeszcze 2 lat od ukończenia studiów Wacław uzyska prawo do pełnego urlopu.

eduarkusze.pl

Zadanie 14.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	(ZP) V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne, rodzinne […]; wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D

Zadanie 14.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia i analizuje funkcjonowanie polskiego systemu prawnego. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem […] innych źródeł […]. (ZP) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 6) Zdający rozpoznaje różne aspekty, także prawne, problemów życia codziennego […].	(ZR) XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. 17) Zdający wyjaśnia instytucje prawne prawa rodzinnego w Rzeczypospolitej Polskiej ([…] rozwód, separacja […]). (ZP) V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający […] interpretuje przepisy prawne. 7) Zdający […] analizuje kazus z zakresu prawa […] rodzinnego […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie dwóch różnic.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

– Przy separacji nie można zawrzeć małżeństwa, a po rozwodzie można.
– Sąd może orzec zniesienie separacji, a nie może znieść rozwodu.

eduarkusze.pl

Zadanie 15.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 6) Zdający charakteryzuje kwestię praw człowieka […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów […] z zakresu nauk społecznych.	(ZR) XII. Prawa człowieka i ich ochrona międzynarodowa. 1) Zdający przedstawia ideę oraz historyczny rozwój praw człowieka; rozróżnia generacje praw człowieka […]. 7) Zdający przedstawia argumenty na rzecz uniwersalności praw człowieka […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. P

Zadanie 15.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 6) Zdający charakteryzuje kwestię praw człowieka […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów […] z zakresu nauk społecznych.	(ZR) XII. Prawa człowieka i ich ochrona międzynarodowa. 1) Zdający przedstawia ideę oraz historyczny rozwój praw człowieka; rozróżnia generacje praw człowieka, stosując pojęcia praw negatywnych i pozytywnych […]. 2) Zdający przedstawia kwestie urzeczywistnienia wybranej wolności człowieka i stopnia jej ograniczenia […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

W tekście 2. jest mowa o zasadniczej różnicy między wolnością pozytywną i negatywną, przy tym tej pierwszej („wolności do”) autor się obawia. Z kolei w tekście 1. zastosowano nieco inną leksykę, zauważono napięcie między prawami wolnościowymi a socjalnymi i wskazano, że te drugie mogą dawać możliwość ingerowania władzy w prawa wolnościowe.

eduarkusze.pl

Zadanie 15.3. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia specyfikę praw i wolności człowieka oraz podstawowe mechanizmy ich ochrony.	(ZR) XII. Prawa człowieka i ich ochrona międzynarodowa. 3) Zdający wymienia katalog praw i wolności z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności […]. (ZR) XIII. Ład międzynarodowy. 16) Zdający charakteryzuje […] działania […] Rady Europy. (ZP) IV. Prawa człowieka i ich ochrona. 1) Zdający uzasadnia znaczenie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności […].

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie dwóch poprawnych elementów w dokończeniu zdania.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A
1

Zadanie 16.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZP) I. Wiedza i rozumienie. 6) Zdający charakteryzuje instytucje polskiego systemu prawnego.	(ZR) IX. Sprawowanie władzy w Rzeczypospolitej Polskiej. 2) Zdający przedstawia modele relacji państwo – Kościół i stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z Kościołem katolickim (na podstawie przepisów konkordatu) […]. (ZP) V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. 2) Zdający przedstawia źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Konkordat jest umową międzynarodową, która – zgodnie z *Konstytucją RP* – jest jednym ze źródeł powszechnie obowiązującego prawa RP.

eduarkusze.pl

Zadanie 16.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia i analizuje funkcjonowanie polskiego systemu prawnego.	(ZR) XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. 4) Zdający przedstawia różne procedury przedratyfikacyjne w przypadku ratyfikowanych umów międzynarodowych w Rzeczypospolitej Polskiej […]. (ZP) III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. 5) Zdający […] przedstawia kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: ceremonialno-reprezentacyjne, w stosunku do rządu, parlamentu i władzy sądowniczej, w polityce zagranicznej oraz bezpieczeństwa państwa […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Konstytucja RP wskazuje, że to Prezydent RP jest instytucją, która ratyfikuje umowy międzynarodowe. Jednak w przypadku części umów do ratyfikacji przez Prezydenta RP wymagana jest zgoda wyrażona ustawowo – jak w tym przypadku.

Zadanie 17.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego i politycznego […].	(ZR) IV. Aspekty etniczne życia społecznego. 7) Zdający przedstawia wielowarstwowość tożsamości narodowej na przykładzie […] Królestwa Hiszpanii […]. (ZP) VII. Współczesne stosunki międzynarodowe. 4) Zdający przedstawia konflikty etniczne na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej; lokalizuje je […].

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne przyporządkowanie nazwy i numeru.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
Kraju Basków / C
3

Zadanie 17.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 3) Zdający przedstawia różne formy rywalizacji o władzę państwową, jej sprawowania oraz kontroli. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego i politycznego […].	(ZR) VIII. Modele sprawowania władzy. 12) Zdający przedstawia ustroje terytorialno-prawne we współczesnych państwach demokratycznych – wyjaśnia podział […] ze względu na stopień decentralizacji; wykazuje różne przyczyny funkcjonowania terytoriów autonomicznych. 14) Zdający przedstawia kompetencje i znaczenie organów władzy regionalnej […] na przykładzie […] Królestwa Hiszpanii […]. (ZR) XIII. Ład międzynarodowy. 7) Zdający wyjaśnia problem separatyzmów i odnosi go do prawa międzynarodowego […].

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Typ 1.: W materiale 1. napisano, że region korzysta z bardzo szerokiej autonomii (Hiszpania jest zregionalizowanym państwem demokratycznym), stąd można stwierdzić, że – zgodnie z wykładnią z materiału 3. – Hiszpania postępuje zgodnie z zasadą równouprawnienia narodów etnicznych (choć to państwo pojmuje naród tylko w kategoriach politycznych).
Typ 2.: Baskowie są reprezentowani we władzach państwowych (centralnych i regionalnych), bo mamy autonomię Kraju Basków oraz mają oni swych przedstawicieli w parlamencie centralnym. To powoduje, że nie ma przesłanek prawnych do dezintegracji terytorialnej Hiszpanii.
Typ 3.: Według władz Hiszpanii w państwie tym jest jeden naród – Hiszpanie, stąd nie ma przesłanek do tego, by wspólnoty etniczne (określane przez władze jako regionalne) ogłosiły secesję. Zasadą konstytucyjną jest integralność terytorialna (jedna Hiszpania).

eduarkusze.pl

Zadanie 18.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych […].	(ZR) XIII. Ład międzynarodowy. 13) Zdający wyjaśnia pojęcia pomocy humanitarnej, współpracy rozwojowej, interwencji humanitarnej oraz misji pokojowej […].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

(pomoc) humanitarna

Zadanie 18.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego i politycznego […].	(ZR) XII. Prawa człowieka i ich ochrona międzynarodowa. 8) Zdający […] przedstawia sytuację uchodźców we współczesnym świecie. (ZR) XIII. Ład międzynarodowy. 11) Zdający przedstawia konflikty międzynarodowe i etniczne w XXI wieku na obszarze […] Bliskiego Wschodu; lokalizuje je i wyjaśnia ich przyczyny i konsekwencje. (ZR) XIV. Integracja europejska. 8) Zdający charakteryzuje działalność Unii Europejskiej w sferze polityki zagranicznej oraz bezpieczeństwa i obrony; […] rozważa kwestię globalnej roli Unii Europejskiej.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

eduarkusze.pl

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie – Tak.
Uzasadnienie – Konflikt ten doprowadził do sytuacji, w której wielu Syryjczyków uciekało z kraju i starało się o status uchodźcy.

Zadanie 19.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia politycznego […].	(ZR) XIII. Ład międzynarodowy. 19) Zdający przedstawia cele i główne działania inicjatyw międzynarodowych G7/8 […]. (ZP) VII. Współczesne stosunki międzynarodowe. 7) Zdający charakteryzuje […] najważniejsze organy Organizacji Narodów Zjednoczonych […]. 10) Zdający przedstawia […] najważniejsze organy Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
1. P
2. P

Zadanie 19.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia […] politycznego […].	(ZR) XIII. Ład międzynarodowy. 1) Zdający rozróżnia typy ładów międzynarodowych (monocentryczny, dwubiegunowy, policentryczny), odwołując się do historii XX i XXI wieku; przedstawia na przykładach znaczenie supermocarstw dla funkcjonowania tych ładów. 19) Zdający przedstawia cele i główne działania inicjatyw międzynarodowych […].

eduarkusze.pl

Zasady oceniania
2 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu do każdej z dwóch tez.
1 pkt – sformułowanie poprawnego argumentu do jednej z tez.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Teza 1. – G7, której dotyczy materiał 1., ma charakter platformy współpracy, nie ma struktury organizacyjnej z własnymi organami.
Teza 2.
Typ 1.: Materiał 2. dotyczy NATO – organizacji, w której dominującą pozycję mają USA, ale nie ma zgody ogólnoświatowej na rolę NATO określaną przez USA czy samo NATO.
Typ 2.: Materiał 1. pokazuje, że państwa G7 nie we wszystkim popierają USA, przy tym z materiału wyłania się rola Chin jako mocarstwa, którą to rolę niektóre z państw G7 akceptują.

Zadanie 20.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający […] wykorzystuje informacje na temat życia […] politycznego […].	(ZR) XIV. Integracja europejska. 3) Zdający przedstawia […] najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego: Traktatu o Unii Europejskiej (traktatu z Maastricht), traktatu amsterdamskiego […]. 8) Zdający […] przedstawia pozycję i zadania Wysokiego Przedstawiciela Unii Europejskiej ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa […]. (ZP) VII. Współczesne stosunki międzynarodowe. 8) Zdający wymienia obowiązujące akty prawa pierwotnego Unii Europejskiej […].

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości dwóch stwierdzeń.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź
1. F
2. P

eduarkusze.pl

Zadanie 20.2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 7) Zdający analizuje współczesny ład międzynarodowy i wyjaśnia rolę różnych podmiotów zaangażowanych w jego stabilność lub zmianę w jego funkcjonowaniu.	(ZR) XIV. Integracja europejska. 3) Zdający przedstawia […] najważniejsze postanowienia aktów prawa pierwotnego: Traktatu o Unii Europejskiej (traktatu z Maastricht) […]. (ZP) VII. Współczesne stosunki międzynarodowe. 9) Zdający przedstawia prawa obywatela Unii Europejskiej […].

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Oznacza to, że obywatelstwo unijne nie występuje bez obywatelstwa państwa członkowskiego – każdy obywatel państwa członkowskiego UE jest jednocześnie obywatelem UE.

Zadanie 21. (0–5)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
(ZR) I. Wiedza i rozumienie. 5) Zdający wyjaśnia i analizuje funkcjonowanie polskiego systemu prawnego. (ZP) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 2) Zdający wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów […] oraz interpretacji innych źródeł […]. (ZR) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 6) Zdający […] wybiera odpowiednie mechanizmy dochodzenia […] praw. (ZR) IV. Komunikowanie i współdziałanie. 5) Zdający korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego, w tym instytucje prawne – sporządza pisma do organów władz.	(ZR) XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej. 7) Zdający przedstawia strukturę sądu rejonowego, okręgowego […]. 11) Zdający analizuje kazusy z zakresu prawa […] spadkowego. 18) Zdający […] pisze pozew w sprawie cywilnej. (ZP) V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. 3) Zdający […] wskazuje, w jakim kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; interpretuje przepisy prawne. 5) Zdający wyjaśnia podstawowe instytucje prawne prawa […] spadkowego w Rzeczypospolitej Polskiej ([…] spadek, dziedziczenie ustawowe i testamentowe, zachowek). 7) Zdający przedstawia przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony […].

eduarkusze.pl

Zasady oceniania

5 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni dwiema kategoriami elementów składowych oraz o właściwej konstrukcji.
4 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni dwiema kategoriami elementów składowych ALBO rozwiązanie ze zrealizowaną jedną kategorią elementów składowych w pełni i z jedną – częściowo oraz o właściwej konstrukcji.
3 pkt – rozwiązanie ze zrealizowaną jedną kategorią elementów składowych w pełni i z jedną – częściowo.
2 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo dwiema kategoriami elementów składowych ALBO rozwiązanie ze zrealizowaną w pełni jedną kategorią elementów składowych.
1 pkt – rozwiązanie ze zrealizowaną częściowo jedną kategorią elementów składowych.
0 pkt – rozwiązanie bez zrealizowanej kategorii elementów składowych ALBO brak rozwiązania.

** Przez właściwą konstrukcję należy rozumieć właściwe rozplanowanie pisma wraz z miejscem i datą (pod warunkiem właściwego określenia typu pisma) oraz podpisem.*

Kategorie elementów składowych:
1) właściwe oznaczenie stron, sądu, wydziału sądu, nazwy pisma i wartości sporu;
2) właściwie sformułowane żądanie i uzasadnienie.

Przykładowa odpowiedź

Kielce, 15 listopada 2021 r.
Sąd Rejonowy, Wydział Cywilny
ul. Warszawska 44, 25-312 Kielce

Powódka: Lidia Szpak
ul. Jasna 109, 44-100 Gliwice

Pozwany: Zdzisław Lis
ul. Kwiatowa 227, 15-950 Białystok

Pozew o zachowek

Wartość przedmiotu sporu: 75 000 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych)

W imieniu własnym wnoszę o:
1. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 75 000 zł wraz z należnymi ustawowymi odsetkami (za opóźnienie),
2. (przeprowadzenie rozprawy również w nieobecności powódki),
3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu (wg norm przepisanych).

Uzasadnienie

Zmarły ojciec stron, Henryk Lis, w testamencie określił jako spadkobiercę pozwanego, ale nie pozbawił w nim prawa do zachowku pozostałych osób, które dziedziczyłyby po nim w przypadku dziedziczenia ustawowego (do których powódka jako jedno z pięciorga dzieci zmarłego – w myśl art. 931 § 1 k.c. – się zalicza). Tylko wskazane osoby byłyby powołane do spadku z ustawy.
Wartość spadku to siedemset pięćdziesiąt tysięcy złotych. Powódka – w związku z art. 991 § 1 i 2 k.c. – wnosi zatem o należny jej zachowek, a więc o zapłatę od pozwanego sumy 75 tys. złotych.

Lidia Szpak

eduarkusze.pl

Zadanie 22. (0–7)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**
I. Wiedza i rozumienie. (ZR) 1) Zdający wyjaśnia […] procesy społeczne, w tym etniczne […]. (ZR) 2) Zdający analizuje różnorodne postawy i zachowania społeczno-politycznе oraz działania w ramach społeczeństwa obywatelskiego. (ZR) 4) Zdający wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe w życiu społeczno-politycznym. (ZR) 8) Zdający wykorzystuje swą wiedzę do rozumienia zjawisk społeczno-politycznych […]. (ZP) 2) Zdający przedstawia znaczenie różnych podmiotów w życiu publicznym […]. (ZP) 4) Zdający wyjaśnia specyfikę praw i wolności człowieka […]. (ZR) II. Wykorzystanie i tworzenie informacji. 1) Zdający pozyskuje i wykorzystuje informacje na temat życia społeczno-kulturowego i politycznego, krytycznie je analizuje, samodzielnie wyciąga wnioski i formułuje opinie. 4) Zdający wykorzystuje informacje do tworzenia własnej złożonej wypowiedzi oraz rozważania różnych rozwiązań w obszarze społeczno-politycznym. (ZR) III. Rozumienie siebie oraz rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów. 3) Zdający analizuje i wyjaśnia złożone problemy społeczne […] oraz szuka ich rozwiązań […]. (ZR) IV. Komunikowanie i współdziałanie. 2) Zdający tworzy strategię argumentowania […].	(ZR) III. Struktura społeczna i problemy społeczne. 6) Zdający charakteryzuje wybrany problem życia społecznego w Rzeczypospolitej Polskiej; rozważa różne możliwości jego rozwiązania. (ZR) IV. Aspekty etniczne życia społecznego. 3) Zdający przedstawia elementy dziedzictwa kulturowego etnicznej grupy mniejszościowej w Rzeczypospolitej Polskiej (mniejszości narodowe i etniczne, grupa posługująca się językiem regionalnym, imigranci). 10) Zdający wyjaśnia kwestię akulturacji i asymilacji grup mniejszościowych, w tym migranckich […]. (ZP) I. Człowiek i społeczeństwo. 6) Zdający […] rozpoznaje przyczyny, przejawy i skutki nietolerancji i stygmatyzacji oraz przedstawia możliwe sposoby przeciwstawiania się tym zjawiskom. (ZP) IV. Prawa człowieka i ich ochrona. 1) Zdający wymienia „zasady ogólne” i katalog praw człowieka zapisane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. 4) Zdający przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej […]. (ZP) II. Społeczeństwo obywatelskie. 2) Zdający przygotowuje materiał […] na temat działań […] grupowych w życiu publicznym. (SP) VIII. Wspólnoty narodowe/etniczne i ojczyzna. 1) Zdający wyjaśnia, co oznacza być Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej/etnicznej oraz co łączy człowieka z ojczyzną – Polską […].

eduarkusze.pl

Zasady oceniania

7 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu oraz o właściwej formie, strukturze i logice wywodu.

6 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i z jednym – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wywodu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu.

5 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i z jednym – częściowo ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem w pełni i z dwoma – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wywodu.

4 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu oraz o właściwej strukturze i logice wywodu, ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i z dwoma – częściowo.

3 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i z jednym – częściowo.

2 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym w pełni jednym aspektem tematu.

1 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanym częściowo jednym aspektem tematu.

0 pkt – rozwiązanie bez zrealizowanego aspektu tematu ALBO brak rozwiązania.

Aspekty tematu:

1) przedstawienie – z odniesieniem do ustawowego definiowania – argumentów za uznaniem Wietnamczyków będących obywatelami polskimi za mniejszość narodową oraz zgłoszenie postulatu korekty jednego z ustawowych warunków uzyskania takiego statusu;
2) przedstawienie – wynikających z praw człowieka – możliwości działań członków grupy mniejszościowej Wietnamczyków na rzecz zachowania własnej tożsamości kulturowej oraz uzasadnienie, że uzyskanie statusu mniejszości narodowej gwarantowałoby większą ochronę tej tożsamości w przypadku dzieci i młodzieży;
3) przedstawienie propozycji działań organizacji (w której reprezentanta wcielił się zdający) na rzecz: rozwoju tożsamości kulturowej grupy mniejszościowej Wietnamczyków oraz integracji społecznej i obywatelskiej – działań możliwych po uzyskaniu przez tę grupę statusu mniejszości narodowej.

eduarkusze.pl

Przykładowa odpowiedź

Jako reprezentantka stowarzyszenia Wietnamczyków w Polsce, chciałabym podkreślić, że przedstawiciele tej etniczności pojawiali się w naszym kraju od początku lat 50. XX wieku, na ogół w związku ze studiami. Wielu z nas pozostało w Polsce i tu zakładało swoje rodziny, rozpoczynało także pracę i wychowywało swoje dzieci. Dziś oni, my – ich potomkowie – jesteśmy obywatelami Polski o mniejszościowym, niepolskim pochodzeniu etnicznym. Akulturacja większości z nas nie jest tożsama z asymilacją – odróżniamy się w sposób istotny od większości obywateli Polski językiem, kulturą i tradycją, które nie zatraciły charakteru wietnamskiego. Dążymy także do ich zachowania. Zarówno dawni migranci i ich potomkowie, jak i Wietnamczycy – przedstawiciele migracji z okresu III RP mają świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej, są ukierunkowani na jej wyrażanie i ochronę.

Ubiegamy się jako organizacja o przyznanie Wietnamczykom statusu mniejszości narodowej (jako że naród wietnamski ma własne państwo). Postulujemy zatem, by w odpowiedniej ustawie zmienić przepis o konieczności zamieszkiwania Polski przez minimum 100 lat na lat 70. Uzyskanie tego statusu pozwoliłoby wzmocnić nie tylko tożsamość naszej grupy mniejszościowej, ale i działać na rzecz integracji obywatelskiej i akulturacji do polskości tych przedstawicieli naszej grupy, którzy nie mówią lub słabo mówią w języku polskim.

Status mniejszości narodowej umożliwiałby wprowadzenie do kilku szkół lub jednej szkoły w każdym większym mieście, gdzie nasza grupa mieszka (Warszawa, Łódź, Szczecin, Gdańsk, Kraków, Wrocław i Zielona Góra), nauki języka mniejszości oraz nauki historii i kultury naszej mniejszości. Z pewnością sprzyjałoby to umocnieniu używania literackiej formy naszego języka oraz dało nam większe poczucie świadomości historycznej. Bez statusu mniejszości narodowej staramy się chronić własną tożsamość, wychowywać dzieci w naszej, wietnamskiej kulturze. Mamy stowarzyszenia czy ośrodki kulturalne – przypomnijmy, że obok wietnamskiej pagody na warszawskiej Pradze znajdowało się także centrum kultury wietnamskiej, ale budowa oraz utrzymanie obu obiektów powstały z funduszy prywatnych. Korzystamy zatem z klasycznych uprawnień wynikających z praw i wolności człowieka.

Uważamy jednak, że jako wieloletni obywatele Polski powinniśmy korzystać ze swoistej akcji afirmatywnej, którą państwo polskie – w zgodzie z normami prawa wewnętrznego i międzynarodowego – daje mniejszościom narodowym i etnicznym. Przyznanie statusu mniejszości narodowej umożliwiłoby także uzyskanie dotacji podmiotowych i celowych dla naszej organizacji, a mamy wiele pomysłów na rzecz ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej polskich Wietnamczyków, a także na rzecz integracji obywatelskiej i społecznej. Wydaje się, że organizacja dni kultury wietnamskiej realizowałaby oba cele – zarówno rozwijałaby tożsamość polskich Wietnamczyków, jak i poprzez pokazanie tejże kultury obywatelom Polski z większości etnicznej (oraz innych niż wietnamska narodowości mniejszościowych) pozwalałaby na lepsze zrozumienie naszej kultury, a co za tym idzie – dawała integrację. Podobnie dwoistą rolę (także z uwagi na słabszą znajomość języka polskiego przez tych z nas, którzy nie uczyli się w polskiej szkole) mogłoby wypełniać czasopismo naszej mniejszości, w którym wszelkie teksty byłyby dwujęzyczne – polskie i wietnamskie. A to tylko dwa z naszych pomysłów.

eduarkusze.pl